

הבורסה בשנת 2019

המסחר בבורסה בתל-אביב התאפיין בעליות שערים, בדומה לבורסות המובילות בעולם; מדד ת"א-35 עלה השנה בכ-15%, בדומה לעלייה ממוצעת של כ-13% בבורסות אירופה.

מדד ת"א-125 עלה השנה בכ-21% והגיע לשיא כל הזמנים.

בחמש השנים האחרונות 2015-2019 מדדי ת"א-טכנולוגיה ות"א-נדל"ן מובילים בתשואה מצטברת של כ-142% וכ-125%, בהתאמה.

סה"כ גויסו בשוק המניות כ-13.3 מיליארד שקל – גבוה פי שניים לעומת הגיוס בשנה הקודמת;

השנה הצטרפו לבורסה 7 חברות חדשות שגייסו כ-3.2 מיליארד שקל, מתוכן 5 חברות גדולות שהתווספו למדד הדגל ת"א-90, ו-3 חברות חדשות נוספות ביצעו רישום כפול בתל-אביב. בנוסף, 8 חברות חדשות נרשמו בבורסה באמצעות הכנסת פעילותן לחברות בורסאיות ללא פעילות (חברות מעטפת).

בין ההנפקות הראשוניות השנה בלטה בגודלה הצעת המכר של "ישראלקרט" עם גיוס של כ-1.8 מיליארד שקל.

החברות הנסחרות בבורסה גייסו במהלך השנה סך של כ-10.1 מיליארד שקל;

השנה מכרו בעלי עניין מניות בשווי של יותר מכ-5.5 מיליארד שקל, שהעלו את שיעור החזקות הציבור לכ-59%.

מחזור המסחר היומי במניות (כולל קרנות סל) הסתכם בכ-1.3 מיליארד שקל;
מחזור המסחר היומי באיגרות חוב (כולל קרנות סל) הסתכם בכ-3.5 מיליארד שקל;

עליות שערים אפיינו את מרבית איגרות החוב – חברות וממשלתיות – בדומה למגמה הכלל העולמית ובהשפעת הותרת הריבית במשק ללא שינוי ואף ציפיות להורדתה.

כ-75.3 מיליארד שקל גויסו בהנפקות של אג"ח חברות לציבור ולמוסדיים וכ-3.3 מיליארד שקל נוספים גויסו בהנפקות של אג"ח מובנות;
4 מנפיקות אג"ח חדשות גייסו כ-1.7 מיליארד שקל מהציבור, ביניהן החברה הממשלתית – "מקורות";

הסקטור הפיננסי, בעיקר הבנקים הגדולים, הגביר את היקף הגיוסים בשוק איגרות החוב וגייס כ-31.5 מיליארד שקל;

הסקטור הריאלי גייס השנה כ-41 מיליארד שקל – חברות הנדל"ן ממשיכות להוביל עם גיוס חוב המהווה כ-64% מגיוסי הסקטור הריאלי;

איגרות החוב של ממשלת ישראל תתווספנה למדד האג"ח הממשלתי העולמי (WGBI) החל במרץ

2020

בבורסה נסחרות 559 קרנות סל ולראשונה נרשמו למסחר השנה 23 קרנות חוץ של "בלאקרוק" הנסחרות גם בחו"ל.

שווי החזקות הציבור בקרנות הסל מגיע לכ-93 מיליארד שקל;

בשנת 2019 השקיע הציבור כ-2.3 מיליארד שקל בקרנות סל העוקבות אחר מדדי מניות בתל-אביב, מתוכם כ-1.6 מיליארד שקל בקרנות סל על מדד ת"א בנקים-5.

נורית דרור, יחידת המחקר

שוק המניות

שערי המניות

בסיכום שנת 2019 עלה מדד ת"א-35 בכ-15%, לאחר ירידה של כ-3% בשנת 2018, והוא נמוך בכ-2% בלבד מהשיא בו היה באוגוסט 2015.

המסחר בתל-אביב התאפיין בעליות שערים, בדומה לבורסות מובילות בעולם. עליות השערים שהחלו כתיקון לירידות החדות שנרשמו בשווקים בעולם בדצמבר 2018, נתמכו בעיקר ע"י ריביות נמוכות עד שליליות והרחבות מוניטריות ע"י בנקים מרכזיים בעולם.

לעליית המדד השנה תרמו מרבית המניות הכלולות במדד, ובעיקר מניית בנק דיסקונט שעלתה בכ-41% ותרמה כ-2.5% לעליית המדד, ומניות קבוצת עזריאלי ובנק מזרחי טפחות שעלו בכ-44% ובכ-50% בהתאמה, ותרמו יחד כ-4% לעליית המדד. מנגד מניות טבע וכיל שירדו בכ-42% ובכ-20%, בהתאמה, תרמו למיתון העלייה.

בערכים שקליים, מדד ת"א-35 עלה בשנת 2019 בכ-15%, לעומת עלייה של כ-27% במדד NASDAQ 100, ולעומת עלייה ממוצעת של עד כ-13% במדדי מניות מובילים באירופה, בהם ה-FTSE 100 שעלה בכ-7% בלבד.

מדד ת"א-90 זינק השנה בכ-40%, לאחר ירידה של 3% בשנת 2018, כאשר עליית מניות הנדל"ן והטכנולוגיה, המהוות יחד כ-53% משווי המדד, עלו בכ-73% ובכ-55% בהתאמה.

מדד ת"א-125 שעלה בכ-21% השנה, הגיע לשיא כל הזמנים, וזאת בדומה למדדי המניות המובילים בארה"ב.

הגורמים החיוביים העיקריים שהשפיעו על שוק המניות בתל-אביב היו:

- ריבית בנק ישראל שנמצאת ברמה נמוכה של 0.25% החל בדצמבר 2018 וצפויה לרדת ל-0.1%, בדומה למגמה הכלל עולמית ועל רקע אינפלציה בשיעור נמוך מ-1% בשנת 2019 – הרף התחתון של יעד האינפלציה שהציבה הממשלה. הריבית הנמוכה תרמה לעלייה ברווחיות החברות, בעיקר חברות הנדל"ן והבנקים, ולגיוסים ערים בשוקי המניות ואיגרות החוב.

* כל הנתונים בסקירה זו הינם במונחים נומינליים, נכון ל-31.12.2019.

- נתונים מאקרו כלכליים חיוביים:
 - עלייה של התוצר המקומי הגולמי בכ-3.3% בשנת 2019 – נמוך אך במעט מעלייתו בשנים 2017-2018 (3.4% בממוצע);
 - עלייה במדד המשולב בקצב דומה לזה שאפיין אותו בשנים האחרונות (0.3% בחודש);
 - שיעור האבטלה במשק ממשיך להיות נמוך ולקראת סוף השנה ירד לרמת שפל היסטורי של 3.5% באוקטובר, לעומת כ-4.3% בסוף שנת 2018;
 - חברת דירוג האשראי הבינלאומית **S&P** מאשררת את דירוג האשראי הגבוה בכל הזמנים של ישראל (AA-) תחזית יציבה) והופכת אותו מזמני (שנקבע באוגוסט 2018) לקבוע (בינואר 2019) ומאשררת אותו שוב באוגוסט 2019. חברת דירוג האשראי הבינלאומית **Fitch** אשררה את דירוג האשראי של מדינת ישראל ברמה של A+ עם תחזית יציבה (במרץ וגם באוגוסט 2019).

- **במישור הבינלאומי תרמו:** הורדות ריבית לצד הרחבות מוניטריות כמותיות ע"י בנקים מרכזיים בעולם, ביניהם הפד שהוריד את הריבית ברבע אחוז שלוש פעמים במחצית השנייה של 2019 לרמה של 1.5%-1.75% והודיע על רכישות ענק של אג"ח ממשלת ארה"ב החל באוקטובר, והבנק המרכזי באירופה (EOB) שהוריד את הריבית על פיקדונות ב-0.1% לרמה של מינוס חצי אחוז והודיע על רכישת אג"ח ממשלתי החל מנובמבר.

הגורמים השליליים העיקריים שהשפיעו במהלך השנה על שוק המניות בארץ היו:

- החלשות הדולר והאירו בכ-8% ובכ-10% ביחס לשקל, בהתאמה, המשפיעה שלילית על הכנסות חברות המייצאות לארה"ב ולאירופה. החלשות הדולר הושפעה הן מירידת ריבית הפד והן מהפסקת רכישות דולרים ע"י בנק ישראל החל בינואר 2019. בנובמבר 2019 חידש בנק ישראל את רכישות המטבע.
- עלייה בגירעון הממשלתי שהוחרפה עקב אי הקמת ממשלה חדשה - תוקצב גירעון בשיעור של 2.9% בשנת 2019 בדומה לשיעור הגירעון בשנת 2018, כשבפועל מסתמן גירעון שנתי בשיעור של כ-3.7% בשנת 2019.
- עלייה צפויה ביחס חוב תוצר גם ב-2019 עקב העלייה בגירעון הממשלתי במקביל לירידה קלה בשיעור הצמיחה.

• במישור הבינלאומי:

- האטה גלובלית – הצמיחה נמשכת אך בקצב נמוך. כלכלני ארגון ה-OECD צופים צמיחה עולמית של 3% ב-2019 – הרמה נמוכה ביותר מאז המשבר הכלכלי של 2008 וזאת לעומת צמיחה של כ-3.7% בשנת 2018. בארה"ב צפויה צמיחה של כ-2.3% לעומת צמיחה של כ-2.9% בשנת 2018, בסין קצב צמיחה של כ-6% בשנת 2019 – הנמוך ביותר מאז שנת 1992, ובמדינות אירופה צמיחה כמעט אפסית.

להאטה תרמו: מלחמת הסחר בין המעצמות ארה"ב וסין, ה"ברקזיט" (- יציאת בריטניה מהאיחוד האירופאי) שטרם התגבש לכדי הסכם ונדחה בפעם השלישית לינואר 2020, מתחים גיאופוליטיים במזרח התיכון שלהם השפעה גם על מחיר הנפט (שעלה בכ-22% לכ-66 דולר לחבית).

עלויות שערים חדות אפיינו את מרבית המדדים הענפיים, בראשם מדדי **ת"א-נדל"ן** ות"א-טכנולוגיה שזינקו השנה בכ-73% ובכ-55% בהתאמה. מדדים אלה הינם גם המובילים בעלייה של כ-125% וכ-142% בהתאמה בחמש השנים האחרונות 2015-2019.

לוח 1: תשואת מדדי המניות:

	2015-2019	2018	2019	
ת"א-35	15%	-3%	15%	
ת"א-90	83%	-3%	40%	
ת"א-125	25%	-2%	21%	
ת"א-SME60	19%	-23%	10%	

2015-2019	2018	2019	
109%	5%	27%	ת"א בנקים-5
125%	-11%	73%	ת"א-נדל"ן
68%	-2%	40%	ת"א טק-עילית
142%	2%	55%	ת"א-טכנולוגיה
-66%	-26%	-19%	ת"א-ביומד
-5%	4%	-1%	ת"א-נפט וגז

בשנת 2019 הושקו שני מדדים חדשים:

מדד ת"א-תשתיות אנרגיה שהושק ב-1 ביולי 2019 – כולל את המניות של חברות הכלולות בתת-ענף אנרגיה, אשר בענף "אנרגיה וחיפוי נפט וגז" ואת המניות של חברות אנרגיה הכלולות בתת-ענף קלינטק שבענף "טכנולוגיה".

במדד כיום 13 חברות (6 אנרגיה ו-7 קלינטק), בעלות שווי שוק כולל של כ-40 מיליארד שקל. מבין החברות הכלולות במדד: 3 חברות כלולות גם במדד ת"א-35, 5 חברות כלולות גם במדד בת"א-90 ו-5 חברות כלולות גם במדד בת"א-צמיחה. המדד עלה בכ-18% מאז השקתו ועד סוף 2019.

מדד התנודתיות - **מדד VTA35** שהושק ב-16 ביולי 2019 - מייצג את רמת התנודתיות הגלומה באופציות על מדד ת"א-35 הנסחרות בבורסה. מדד VTA35 פותח בבורסה תוך התאמה למאפיינים הייחודיים של שוק הנגזרים בבורסה בתל-אביב והוא משקף את סטיית התקן הגלומה באופציות על מדד ת"א-35, ל-30 הימים הבאים, במונחים שנתיים, באחוזים. המדד מחושב ומפורסם ברציפות, מידי 15 שניות, החל מתחילת המסחר הרציף בשוק המניות ועד תום המסחר בנגזרים.

עם השקת מדד VTA35 הבורסה יישרה קו עם בורסות נגזרים מובילות להן יש מדדי תנודתיות, דוגמת: VIX ("מדד הפחד") בבורסת CBOE, VSTOXX בבורסת EUREX, VFTSE בבורסת Euronext.

מאז השקת המדד, נעו שערי הנעילה של המדד ברמות של בין 10 ל-19 נקודות. נכון לסוף שנת 2019 עומד המדד על כ-12 נקודות – רמה נמוכה יחסית. ב-14 באוגוסט בעקבות ירידות חדות בבורסות בעולם, זינק מדד VTA35 בכ-30% במהלך המסחר והגיע לשער של 20 נקודות - רמתו הגבוהה ביותר במהלך השנה. העלייה בסטיית התקן באותו יום התבטאה גם במחזור מסחר גבוה, בהיקף של כ-184 אלף יחידות באופציות על מדד ת"א-35 (מזה, כ-95 אלף יחידות אופציות שבועיות).

ענף הנדל"ן, הענף הגדול ביותר בבורסה, פוצל לשני תתי ענפים – "נדל"ן מניב" ו"בניה":

הבורסה פיצלה את הענף הגדול ביותר בבורסה, נדל"ן ובינוי, לשני תתי ענפים – "נדל"ן מניב" ו"בניה". זאת, לאור העובדה שאופי פעילותן של החברות העוסקות בנדל"ן מניב והסיכון הנובע מפעילותן שונה מאופי הפעילות של החברות העוסקות בבנייה ומהסיכונים הנובעים מפעילותן זו. הפיצול לשני תתי הענף נכנס לתוקף ב-1 ביולי 2019.

ענף הנדל"ן ובנייה כולל היום 90 חברות, עם שווי שוק כולל של כ-174 מיליארד שקל, כאשר 70 החברות הגדולות מתוכן כלולות במדד ת"א-נדל"ן עם שווי שוק כולל של כ-171 מיליארד שקל. פיצול ענף נדל"ן ובינוי לשני תתי ענפים יאפשר להשיק בעתיד גם מדדים עוקבים אחר כל תת-ענף בנפרד, וזאת במקביל להמשך פרסום מדד ת"א-נדל"ן הנוכחי.

תת ענף "נדל"ן מניב" כולל את החברות שעיקר פעילותן הוא בתחום הנדל"ן המניב בישראל ו/או בחו"ל. נדל"ן מניב הינו השקעה בנדל"ן המניב הכנסה שוטפת. בהגדרת נדל"ן מניב תכללנה חברות הפועלות, בין בעצמן ובין באמצעות חברות בנות וכלולות, בתחומי נדל"ן מניב למסחר, לתעשייה, למשרדים, ללוגיסטיקה, למגורים, למלונאות, לדיור מוגן וכן קרנות השקעה במקרקעין (ריט). כיום 51 חברות בשווי שוק כולל של כ-148 מיליארד שקל.

ב-31 בדצמבר 2019 יפוצל הענף לשני תתי ענפים חדשים –

תת ענף **נדל"ן מניב בישראל** שיכלול 31 חברות מניות, ששווי השוק הכולל שלהן כ-118 מיליארד שקל, תת ענף **נדל"ן מניב בחו"ל** שיכלול 20 חברות מניות, ששווי השוק הכולל שלהן כ-30 מיליארד שקל. לאחר הפיצול יבוטל תת הענף הנוכחי נדל"ן מניב.

הפיצול יאפשר למשקיעים השוואה בין החברות שעיקר פעילותן בישראל והשוואה בין חברות בעלות פיזור גלובלי או חברות המתמקדות במדינות מסוימות בחו"ל, ויאפשר להשיק בעתיד מדדים עוקבים אחר כל תת ענף בנפרד.

תת ענף "בניה" כולל את כל החברות הכלולות בענף נדל"ן ובניה אשר עוסקות בייזום בניה, קבלנות בניין, התחדשות עירונית ועבודות תשתית ויכלול גם את כל החברות הכלולות בענף נדל"ן ובניה, אשר אינן כלולות בתת-ענף נדל"ן מניב. כיום 39 חברות בשווי שוק כולל של כ-26 מיליארד שקל.

מחזורי המסחר במניות:

לוח 2: מחזורי המסחר היומיים בשוק המניות (במיליוני שקלים)

% שינוי ב-2019	2018	2019	
-8%	1,406	1,300	מניות כולל מוצרי מדדים*
-4%	1,124	1,081	מניות ללא מוצרי מדדים

* "מוצרי מדדים" – בשנת 2018 תעודות סל וקרנות סל, לא כולל עסקאות בתעודות סל מחוץ לבורסה, שהיו חריגות בעקבות הרפורמה להפיכת תעודות הסל לקרנות סל ברבעון האחרון של השנה. בשנת 2019 – קרנות סל.

ברבעון הראשון של השנה הסתכמו המחזוריים בכ-1.1 מיליארד שקל ביום – וזאת בהשפעת חשש מפני ירידות שערים בשוקי המניות בעולם בהמשך לירידות החדות של דצמבר 2018, ואילו ברבעונים האחרים במקביל לעליות השערים עלו גם מחזורי המסחר לכ-1.3-1.5 מיליארד שקל ביום.

החזקות הציבור במניות:

בשנת 2019 נמשכו **מכירות מניות ע"י בעלי עניין** אך באופן מתון והסתכמו ביותר מ-5.5 מיליארד שקל, לאחר מכירות מניות בשווי 13 מיליארד שקל בשנת 2018, ומכירות בסך כ-5-6 מיליארד שקל בכל אחת מהשנים 2016-2017. מכירות השנים האחרונות הביאו לעליית שיעור החזקות הציבור לכ-59% בשנת 2019, לעומת כ-46% בשנת 2014 (ללא טבע "פריגו" ו"איי.אף.אף").

המכירות הבולטות השנה היו במטרה לעמוד בדרישות חוק הריכוזיות: משפחת ורטהיים מכרה מניות אלוני חץ בשווי של כ- 1,110 מיליון שקל - ובכך עומדת בדרישות החוק בדבר הפרדת החזקות בתאגידים ריאליים ופיננסים משמעותיים; נכסים ובניין מכרה מניות גביים בשווי של כ-680 מיליון שקל ואי.די.בי פתוח מכרה מניות כלל ביטוח בשווי של כ-507 מיליון שקל - בכך חדלו שתיהן להיות בעלות השליטה בחברות אלה.

גיוס הון בשוק המניות:

לוח 3: גיוסים בשוק המניות בתל-אביב

מספר הנפקות והקצאות פרטיות			הסכומים שגויסו (במיליוני שקלים)			
2017	2018	2019	2017	2018	2019	
92	64	60	8,405	3,663	8,314	הנפקות
17	11	7	3,014	1,844	3,206	מזה: חברות חדשות*
105	74	98	2,724	2,092	4,196	הקצאות פרטיות
-	-	-	1,045	908	780	מימוש אופציות
197	138	158	12,174	6,663	13,290	סה"כ

* לא כולל חברות חדשות ללא גיוס הון.

גיוס ההון בשוק המניות בארץ הסתכם בכ-13.3 מיליארד שקל, לעומת גיוס בסך כ-6.7 מיליארד שקל בשנת 2018. סך ההנפקות לציבור הגיע לכ-8.3 מיליארד שקל בשנת 2019, גבוה בכ-127% לעומת הגיוס בשנה הקודמת. כ-39% מהסכום גויס ב-7 הנפקות ראשוניות (IPO). מניתוח נתוני ההנפקות הראשוניות עולה כי:

- **ההנפקות הראשוניות השנה בלטו בגודלן.** 4 חברות גדולות השנה: **ישראלכרט** בשווי 2.7 מיליארד שקל, **יוחננוף** בשווי של 2.35 מיליארד שקל, **אלטשולר שחם גמל**, ו**פרשמרקט** בשווי של כ-1 מיליארד שקל כל אחת, **הבורסה לני"ע בת"א** בשווי של 710 מיליון שקל, ושתי חברות (ג'נריישן קפיטל ושב"א) בשווי של כ-300 מיליון שקל. 4 מבין החברות התווספו למדד ת"א-90 ו**יוחננוף** צפויה להצטרף אליו בתחילת שנת 2020.
- **שתי הנפקות בוצעו במסגרת יישום חוק "שטרומ" להגברת התחרות בענף הבנקאות** - חברת כרטיסי האשראי **ישראלכרט** - כ-65% ממניות החברה נמכרו לציבור ע"י בנק הפועלים, ו**שירותי בנק אוטומטיים (שב"א)**, חברה העוסקת בהפעלת מערכות סליקה וחיוב בכרטיסי אשראי - 44% ממניות החברה נמכרו לציבור ע"י הבנקים פועלים לאומי ודיסקונט.
- **ישראלכרט** ביצעה את ההנפקה הבולטת בגודלה השנה וגייסה סך של כ-1.8 מיליארד שקל. זהו סכום הגיוס מהציבור בהנפקה הראשונית הגבוה ביותר מאז הנפקת "קבוצת עזריאלי" ביוני 2010. שבוע לאחר הנפקת המניות, גייסה החברה כ-1.1 מיליארד שקל בהנפקת איגרות חוב שקליות לציבור, בדירוג Aa2 ע"י "מידרוג".
- **קרן ההשקעה בתשתיות הראשונה בתל-אביב** - **ג'נריישן קפיטל** גייסה כ-0.6 מיליארד שקל בהנפקה ראשונה ובשתי הנפקות נוספות של מניות. מרבית הסכום, כ-0.5 מיליארד שקל גויסו בהצעה לא אחידה של מניות למשקיעים מוסדיים.
- **הצעות מכר ע"י בעלי שליטה בהנפקות ראשוניות של ישראלכרט, שירותי בנק אוטומטיים, ואלטשולר שחם גמל והצעת מכר לא אחידה למשקיעים מוסדיים בארץ ובחו"ל ע"י הבורסה לני"ע בת"א**, במסגרתן גויס סכום של כ-2.4 מיליארד שקל.
- **שימוש בדרך של הצעה לא אחידה למשקיעים מוסדיים** - לאחר שנים בהן החברות הנפיקו רק בדרך של הצעה אחידה - מכרז על מחיר המניה, החלה השנה מגמה של הנפקות באמצעות הצעה לא אחידה למשקיעים מוסדיים (Book building) - **יוחננוף**, **פרשמרקט** ו**הבורסה לני"ע בת"א** - הנפיקו בדרך זו. דרך זו אפשרה בהנפקת הבורסה להביא משקיעים זרים רבים מחו"ל, מאחר וכל ההנפקות בחו"ל מבוצעות בדרך של Book building.

לוח 4: רשימת החברות החדשות – עיסוקן, הסכום שגויס, ושווין לאחר ההנפקה:

שויי החברה לאחר ההנפקה (במיליוני שקלים)	סכום שגויס (במיליוני שקלים)	תחום עיסוק	החברה
2,700	1,760	הנפקה וסליקה של כרטיסי אשראי	ישראלרט (הצעת מכר)
2,350	500	רשת מרכולים קמעונאית	יוחננוף
1,153	288	חברת ניהול קרנות פנסיה וקופות גמל	אלטשולר שחם גמל (הצעת מכר)
1,000	250	רשת מרכולים קמעונאית	פרשמרקט
710	225	מסחר וסליקה של ני"ע	הבורסה לני"ע בת"א (הצעת מכר)
329	53	קרן השקעה בתשתיות	ג'נריישן קפיטל
296	129	הפעלת מערכות סליקה וחייב של כרטיסי אשראי	שירותי בנק אוטומטיים (הצעת מכר)

בין המנפיקות הוותיקות בשוק המניות בלטו השנה **כלל עסקי ביטוח** וחברת הנדל"ן המניב **אפי נכסים** שגייסו כ-**650** וכ-**640** מיליון שקל בהתאמה - **בהנפקות המשניות הגדולות ביותר בשוק המניות מזה כשנתיים.**

סך **ההקצאות הפרטיות** הגיע לכ-**4.2** מיליארד שקל בשנת 2019, גבוה פי שניים מהסכום שגויס בשנה הקודמת.

בלטו ההקצאות שבוצעו במסגרת הכנסת פעילות עסקית לחברות בורסאיות.

8 חברות חדשות שנכנסו דרך חברה נסחרת שהיתה ללא פעילות עסקית (חברת מעטפת)

השנה הושלמה הכנסת פעילות של שמונה חברות חדשות:

❖ **חמש חברות הפועלות בתחום הקנאביס הרפואי:**

- פעילות חברת "פארמוקן" הוכנסה לתוך חברת "מדיקל קומפרישין" ושמה שונה ל"פארמוקן גלובל". במסגרת השלמת העסקה הוקצו כ-68% ממניות החברה. שווי החברה עלה מ-60 מיליון שקל ערב ההקצאה, ל-174 מיליון שקל בסוף השנה.
- פעילות חברת "אלויט אל.סי.אס פארמה" הוכנסה לתוך חברת "תפן", ושמה שונה ל"אינטליקנה". במסגרת העסקה הוקצו כ-70% ממניות החברה. שווי החברה שהיה כ-77 מיליון שקל ערב ההקצאה, הגיע בסוף השנה ל-70 מיליון שקל.
- חברת "שיח" מוזגה בתוך חברת "ביונד טיים", וזאת לאחר שהחברה גייסה כ-45 מיליון שקל. במסגרת השלמת העסקה הוקצו כ-51% ממניות החברה. שווי החברה עלה מ-57 מיליון שקל ערב ההקצאה, ל-274 מיליון שקל בסוף השנה, ושמה שונה ל"שיח מדיקל".
- פעילות חברת "פנאקסיה ישראל" הוכנסה לתוך חברת "הרודיום השקעות", ושמה של החברה שונה ל"פנאקסיה ישראל". במסגרת העסקה הוקצו כ-80% ממניות החברה. שווי החברה עלה מ-64 מיליון שקל ערב ההקצאה, ל-266 מיליון שקל בסוף השנה.
- פעילות "קנזון" העוסקת במסחר באינטרנט של מוצרי קנאביס רפואי, הוכנסה לתוך חברת "יוזר טרנד" ושמה שונה ל"קנזון ישראל". החברה גייסה כ-25 מיליון שקל בהנפקת מניות לציבור, והוקצו כתבי אופציה לא סחירים המהווים כ-85% ממניות החברה. שווי החברה עלה מ-1 מיליון שקל ערב ההקצאה, ל-35 מיליון שקל בסוף השנה.

❖ **שתי חברות הפועלות בתחום האשראי החוץ בנקאי:**

- פעילות חברת "גיבוי איתן" העוסקת במתן אשראי חוץ בנקאי לעסקים בינוניים וקטנים הוכנסה לתוך חברת "אולטרה אקוויטי" ושמה שונה ל"גיבוי אחזקות". בעסקה שכמחצית מתמורתה שולמה במזומן, הוקצו כ-75% ממניות החברה. שווי החברה עלה מ-17 מיליון שקל ערב ההקצאה, ל-83 מיליון שקל בסוף השנה.

- פעילות מתן אשראי חוץ בנקאי הוכנסה לתוך חברת "יונט קרדיט" בתחילת השנה, ללא גיוס הון.
- ❖ פעילות חברת אוגווינד" הפועלת בתחום אגירת האנרגיה " מוזגה בחברת "ביומדיקו" ושמה שונה ל"אוגווינד". במסגרת העסקה הוקצו כ-53% ממניות החברה. שווי החברה עלה מ-18 מיליון שקל ערב ההקצאה, ל-140 מיליון שקל בסוף השנה.

חברה חדשה ללא גיוס - במרץ נרשמו לראשונה למסחר בבורסה מניות חברת **יוטרון** שפוצלה מחברת יוניטרוניקס. "יוטרון" עוסקת בפיתוח, ייצור ואחזקה של חניונים אוטונומיים ומחשוב פרויקטים של מערכות לוגיסטיות.

החברות הדואליות:

3 חברות רשמו את מניותיהן למסחר בתל-אביב במסגרת הרישום הכפול:

❖ **אנלייבקס** - חברת אימונתרפיה ישראלית בשלב הניסויים הקליניים, רשמה את מניותיה למסחר מקביל בתל-אביב החל ביולי. שווי השוק שלה מגיע לכ-305 מיליון שקל, ומניותיה התווספו למדדי: ת"א-125, ת"א-90, ת"א-SME150, ת"א-טק-עילית, ת"א-גלובל-בלוטק, ת"א-ביומד, ות"א-תעשייה, באוקטובר 2019.

❖ **פּוּרפּלִיט** - חברה אמריקאית שמיזגה לתוכה בהליך של מיזוג משולש הופכי את **פּוּינְטֵר** ספקית שירותי מיקום וניהול לצי רכב הנסחרת בת"א ובנאסד"ק, ואת החברה האמריקאית I.D Systems הנסחרת בנאסד"ק. בעקבות המיזוג – מניות "פּוּרפּלִיט" החלו להיסחר בת"א ובנאסד"ק החל באוקטובר, ואילו מניות "פּוּינְטֵר" נמחקו מהמסחר בת"א ובנאסד"ק. שווי השוק של פּוּרפּלִיט מגיע לכ-643 מיליון שקל, ומניותיה התווספו למדדי: ת"א-125, ת"א-90, ת"א-SME150, ת"א-גלובל-בלוטק, ת"א-טכנולוגיה, ות"א-תעשייה, בדצמבר 2019.

❖ **באטמ תקשורת** – יצרנית מערכות תקשורת ומכשור רפואי הנסחרת בבורסה הראשית בלונדון, רשמה את מניותיה למסחר גם בת"א החל מיולי. שווי החברה מגיע לכ-752 מיליון שקל. מניותיה התווספו למדדי ת"א-90, ת"א-125, ת"א-טק-עילית, ת"א-טכנולוגיה ות"א-גלובל-בלוטק, בספטמבר 2019.

שתי חברות הנסחרות בתל אביב נרשמו למסחר מקביל ב-NASDAQ:

❖ חברת הביומד **איתמר מדיקל** שמניותיה נסחרות בתל-אביב משנת 2007, רשמה את מניותיה למסחר מקביל ב-NASDAQ ללא גיוס הון החל בחודש מרץ.

❖ חברת הביומד **בריינסווי**, שמניותיה נסחרות בתל אביב משנת 2007, גייסה כ-110 מיליון שקל בהנפקת מניות ראשונה לציבור בארה"ב ומניותיה החלו להיסחר במקביל ב-NASDAQ החל באפריל.

שלוש חברות מחקו את מניותיהן מהמסחר בארה"ב והן ממשיכות להיסחר בתל-אביב:

- חברת הנדל"ן המניב **גזית גלוב** מחקה את מניותיה מהמסחר בארה"ב בבורסת ה-NYSE, בחודש מרץ.
- חברת ההשקעה והאחזקות **אלביט הדמיה** – שמניותיה נמחקו מהנאסד"ק בפברואר עקב אי עמידה בכללי השימור.
- מניות חברת הטכנולוגיה הזרה **אביליטי** שמניותיה נמחקו מהנאסד"ק בדצמבר עקב אי עמידה בכללי השימור.

מנגד, שלוש חברות הייטק מחקו את מניותיהן מהמסחר בת"א בלבד, ומניותיהן ממשיכות להיסחר בארה"ב: חברות הביומד – **נבידאה** (NYSE), **ואנקיאנו** (NASDAQ), וחברת הטכנולוגיה **סיירן** (NASDAQ). בסוף השנה הודיעה חברת הביומד **רדהיל ביופארמה** על כוונתה למחוק את מניותיה מהמסחר בתל אביב בתחילת שנת 2020.

כיום נסחרות בת"א 55 חברות דואליות שמניותיהן נסחרות במקביל גם בארה"ב או בלונדון במסגרת הרישום הכפול.

החברות הבורסאיות גייסו השנה בחו"ל כ-2.8 מיליארד שקל באמצעות הנפקות והקצאות פרטיות של מניות, לעומת כ-2.2 מיליארד שקל שגייסו בכל אחת מהשנים 2017-2018. כ-0.9 מיליארד שקל מתוכם גייסו ע"י חברת הנפט והגז **אנרג'יאן**, שמניותיה נסחרות בת"א ובבורסה הראשית בלונדון LSE, בהקצאת מניות למשקיעים זרים וישראלים.

11 חברות חדשות הצטרפו בשנת 2019 לשוק המניות בבורסה בתל-אביב עם שווי שוק שהגיע לכ-12.4 מיליארד שקל בסוף השנה. בנוסף, 7 חברות חדשות, רובן בתחום הקנאביס, הצטרפו ב-2019 לבורסה דרך חברות שנותרו ללא כל פעילות עסקית. שווין של חברות אלה עלה מאז הכנסת הפעילות ועד סוף שנה בכ-0.9 מיליארד שקל.

- **שבע מנפיקות חדשות (IPOs)** ששווין היה כ-8.5 מיליארד שקל לאחר ההנפקה, ובסוף השנה הגיע שווין לכ-10.5 מיליארד שקל. חמש מהמנפיקות החדשות הן חברות גדולות- "ישראלקרט", "אלטשולר שחם גמל" "פרשמרקט", יוחננוף ו"הבורסה לני"ע בת"א". אשר 4 מהן כבר צורפו למדד ת"א-90, ו"יוחננוף" צפויה להיכנס למדד בתחילת 2020. להלן נתוני החברות שביצעו השנה הנפקה ראשונית בבורסה:

החברה	שווי החברה לאחר ההנפקה	שינוי בשער המניה (%) עד סוף השנה
ישראלקרט	2,700	(4%)
יוחננוף	2,350	(5%)
אלטשולר שחם גמל	1,153	78%
פרשמרקט	1,000	65%
הבורסה לני"ע בת"א	710	65%
ג'נריישן קפיטל	329	(11%)
שירותי בנק אוטומטיים	296	15%
סה"כ	8,538	

- **שלוש חברות ביצעו רישום כפול** ("באטמ", "אנלייבקס", ו"פורפליט") ששווי השוק המצרפי שלהן בסוף השנה הגיע לכ-1.7 מיליארד שקל.
- חברה אחת **יוטרון**, פוצלה מהחברה הבורסאית יוניטרוניקס, ושוויה בסוף השנה הגיע לכ-0.2 מיליארד שקל.
- בנוסף, נרשמו בבורסה 7 חברות חדשות, רובן בתחום הקנאביס, שנכנסו דרך חברות שנותרו ללא כל פעילות עסקית. שווין של חברות אלה עלה מאז הכנסת הפעילות ועד סוף שנה בכ-0.9 מיליארד שקל.

17 חברות מניות נמחקו בשנת 2019, מתוכן 6 חברות בשווי של כ-12.3 מיליארד שקל מוזגו לתוך חברות בורסאיות כך ששווין לא נגרע מהבורסה. רק מחיקתן של 11 חברות בשווי כולל של כ-5 מיליארד שקל מהווה פגיעה בכיסוי הבורסאי של המשק.

6 מהחברות שנמחקו בשנת 2019, ששווין ערב המחיקה היה כ-12.3 מיליארד שקל-מוזגו בחברה בורסאית אחרת- כך שלא נפגע הכיסוי הבורסאי של המשק, ושווין משתקף בחברות הבורסאיות שלתוכן מוזגו:

- שני המיזוגים הגדולים בוצעו במטרה לעמוד בדרישות חוק הריכוזיות למחיקת שכבה שלישית עד סוף שנת 2019: "יואל" מוזגה ב"אקויטל" ו"ביטוח ישיר" מוזגה ב"צור שמיר".
- שני מיזוגים נוספים בוצעו במטרה לייעל את פעילות החברות ולחסוך בהוצאות: "כלכלית ירושלים" מוזגה ב"מבני תעשייה" ו"מלונות הכשרת הישוב" נרכשה ע"י "הכשרת הישוב".
- "בנק מוניציפלי" נמכר לבנק מרכזי מקבוצת "בנק דיסקונט".
- החברה הדואלית "פוינטר" מוזגה לתוך חברת "פורפליט" שנרשמה למסחר במקומה בתל-אביב ובנאסד"ק.
- רק מחיקתן של 11 חברות בבורסה בשווי 5.0 מיליארד שקל מתוך 17 החברות שנמחקו, פגעו בשווי החברות הנסחרות בבורסה:
- 3 חברות הייטק **דואליות** ששווין המצרפי היה כ-0.7 מיליארד שקל ערב מחיקתן נמחקו מהמסחר בת"א בלבד והמשיכו להיסחר בנאסד"ק ("נבידאה", "סיירן" ו"אנקיאנו").
- 6 מהחברות שנמחקו השנה עקב מיזוג עם חברה לא בורסאית ("איי.די.או. גרופ" "אירונאוטיקס", "ביטפארמס" ו"אפוסנס") או הצעת רכש ע"י בעלי השליטה ("מקסימה", ו"מעברות") בשווי מצרפי של כ-4.3 מיליארד שקל.
- 2 חברות קטנות נמחקו השנה לאחר 4 שנים ברשימת השימור ("גוליבר אנרג'י" ו"תמדא"). שווין המצרפי ערב מחיקתן כ-5 מיליון שקל בלבד.

שוק איגרות החוב

מדדי איגרות החוב:

עליות שערים ממוצעות של כ-8%-9% אפיינו את המסחר במרבית איגרות חוב חברות וממשלתיות השנה, וזאת בדומה למגמה הכלל עולמית.

שוק איגרות החוב הושפע ממספר גורמים, כאשר:

- ❖ **השפעה חיובית על שערי איגרות החוב** לסוגיהן, ועל גיוסים ערים בשוק איגרות החוב, הייתה להורדת ריבית הפד בארה"ב שלוש פעמים ברבע אחוז לכ-1.5%-1.75% בסוף השנה, ובעקבותיה התשואה לפדיון על אג"ח ממשלתי ל-10 שנים בארה"ב צנחה מכ-2.7% בסוף שנת 2018 לכ-1.9% לקראת סוף 2019 – הרמה הנמוכה ביותר מאז אפריל 2016, לעומת תשואה לפדיון של כ-1% על אג"ח ממשלתי שקלי ל-10 שנים בישראל. בנובמבר הודיע הפד כי הליך הורדת הריבית בארה"ב קרוב למיזוי.
- ❖ **השפעה חיובית על שערי איגרות החוב צמודות המדד ולעלייה במשקל הגיוס באמצעות אג"ח צמוד מדד מסך הגיוס באג"ח שנה**, הייתה לעלייה בשיעור האינפלציה – לכ-1.5% במחצית הראשונה של 2019, שיעור גבוה מהרף התחתון של היעד הממשלתי (1%). לאחר מכן החלה התמתנות בקצב האינפלציה והתכנסות לשיעור שנתי של כ-0.6%. למרות הירידה בשיעור האינפלציה – ההשקעה באיגרות חוב אלה נושאת תשואה עודפת ביחס לריבית הנמוכה במשק.
- ❖ **השפעה שלילית על שערי איגרות החוב שקליות בריבית משתנה** הייתה להותרת הריבית בארץ ללא שינוי ולציפיות להורדתה.

לוח 5: תשואות המדדים ושווי השוק של איגרות החוב

תשואה שנתית 2018	תשואה שנתית 2019	שווי שוק 2019 (במיליארדי שקלים)	
			איגרות חוב ממשלתיות
-1.4%	10.3%	213	צמודות מדד
-1.2%	8.3%	320	שקליות - סה"כ
-1.4%	9.7%	276	מזה מדדים בולטים: ריבית קבועה
0.4%	0.1%	44	ריבית משתנה
-1.3%	9.1%	533	סה"כ איגרות חוב ממשלתיות
			איגרות חוב חברות*
-0.8%	7.9%	204	צמודות מדד - סה"כ
-1.1%	8.2%	61	מזה מדדים בולטים: תל-בונד 20
-0.4%	6.5%	54	תל-בונד 40
-0.5%	6.9%	52	תל-בונד צמודות-יתר
-4.6%	8.6%	22	תל-בונד תשואות
ללא מדד	ללא מדד	145	שקליות - סה"כ
-4.3%	8.6%	104	מזה מדדים בולטים: תל-בונד שקלי

תשואה שנתית 2018	תשואה שנתית 2019	שווי שוק 2019 (במיליארדי שקלים)	
-10.2%	13.8%	32	תל-בונד תשואות - שקלי
0.8%	1.3%	7	תל בונד-ריבית משתנה
5.1%	2.5%	16	צמודות מט"ח
-1.8%	8.2%	365	סה"כ איגרות חוב חברות

* לא כולל אג"ח רצף מוסדיים ומכשירים פיננסים.

מדד איגרות חוב חדש:

הבורסה השיקה בינואר 2019 מדד אג"ח ממשלתיות צמודות מדד +15

המדד מיועד למשקיעים אשר מעדיפים להיצמד לאפיקים סולידיים וצופים עליית אינפלציה, וכן למשקיעים אשר מעוניינים בחשיפה למח"מ ארוך. המדד זינק בכ-25% מאז השקתו.

מחזורי המסחר באיגרות חוב:

לוח 6: מחזורים יומיים בשוק איגרות החוב (במיליוני שקלים):

% שינוי ב-2019	2018	2019	
-1%	2,647	2,619	אג"ח ממשלתי
-14%	1,037	893	אג"ח חברות כולל מוצרי מדדים*
-12%	906	798	אג"ח חברות ללא מוצרי מדדים**
-4%	431	413	מק"מ

* "מוצרי מדדים" – בשנת 2018 תעודות סל וקרנות סל, לא כולל עסקאות בתעודות סל מחוץ לבורסה, שהיו חריגות בעקבות הרפורמה להפיכת תעודות הסל לקרנות סל ברבעון האחרון של השנה. בשנת 2019 – קרנות סל.
** כולל אג"ח מובנות.

מחזור המסחר באג"ח חברות (כולל אג"ח מובנות, ללא מוצרי מדדים) הסתכם בכ-798 מיליון שקל ביום בממוצע בשנת 2019 נמוך בכ-12% ממחזורי השיא שנרשמו בשנים 2017-2018.

באג"ח ממשלתי חלה בשנת 2019 יציבות במחזורי המסחר באג"ח ממשלתי שקלי שהסתכם בכ-1.8 מיליארד שקל ובאג"ח ממשלתי צמוד מדד שהסתכם בכ-0.8 מיליארד שקל.

משקיעי חוץ מכרו אג"ח ממשלתי נטו בסך כ-7.9 מיליארד שקל בתל-אביב בחודשים ינואר-מאי 2019, ורכשו אג"ח ממשלתי בסך כ-3.2 מיליארד שקל בחודשים יוני-אוקטובר 2019, וזאת לאחר רכישות בסך כ-6 מיליארד שקל נטו בשנה הקודמת. פעילות משקיעי חוץ הושפעה מהתנודות בשער השקל ביחס לדולר, ומהבדלי התשואות של אג"ח ממשלתי ל-10 שנים - כ-1.9% בארה"ב לעומת כ-1% בארץ.

איגרות החוב של ממשלת ישראל תתווספנה למדד האג"ח הממשלתי העולמי (WGBI) החל במרץ 2020:

חברת המדדים FTSE RUSSELL הודיעה על כניסתה של ישראל למדד האג"ח הממשלתי העולמי (WGBI) בסוף מרץ 2020. המדד עוקב אחר איגרות חוב של יותר מ-20 מדינות, וכולל יותר מאלף איגרות חוב מארה"ב, יפן, גרמניה ועוד. ישראל תהיה המדינה ה-23 במדד, והראשונה להיכנס אליו מאז 2010.

כניסת ישראל למדד צפויה להגדיל את הביקוש של משקיעי החוץ לאג"ח ממשלת ישראל.

גיוס בשוק איגרות החוב:

הגיוס הממשלתי, ברוטו, בשוק איגרות החוב בשנת **2019** הסתכם בכ-**69.8** מיליארד שקל, לעומת כ-46 מיליארד שקל בכל אחת מהשנים 2017-2018, והגיוס הגבוה ביותר מאז שנת 2013. כ-82% מהסכום גויס השנה באג"ח שקלי לעומת כ-78% בשנת 2018, וכ-18% מהסכום גויס באג"ח צמוד מדד לעומת כ-22% בשנת 2018.

הנפקות משרד האוצר השנה לוו בפדיונות בסך - כ-51.4 מיליארד שקל באג"ח שקלי וכ-18.8 מיליארד שקל באג"ח צמוד מדד.

בנוסף, משרד האוצר גייס בחו"ל כ-13 מיליארד שקל. מרבית הסכום, כ-10.5 מיליארד שקל גויסו **בהנפקה בלונדון** של שתי סדרות של אג"ח ממשלתי צמוד אירו בריביות נמוכות: מחצית הסכום באג"ח לטווח של 10 שנים בריבית של 1.5%, ומחצית הסכום לראשונה באג"ח לטווח של 30 שנה בריבית של 2.5%.

סך הגיוס הממשלתי בארץ ובחו"ל השנה הגיע לכ-**82.8** מיליארד שקל ברוטו, לעומת גיוס בסך כ-53.4 מיליארד שקל בשנה הקודמת, וזאת בהשפעת המשך העלייה בגירעון התקציבי. השנה חלה עלייה חדה בהוצאות הממשלה לצד עלייה מתונה יותר בהכנסות ממיסים, שהביאו לעליית הגירעון הממשלתי לכ-3.7% בשנת 2019, לעומת גירעון תקציבי של 2.9% בשנת 2019 וגירעון בפועל של 2.9% ושל 1.9% בשנים 2018 ו-2017, בהתאמה. **השנה, לראשונה מזה חמש שנים הגירעון בפועל גבוה מהגירעון התקציבי.**

היקף הגיוסים ע"י אג"ח חברות בשוק איגרות החוב בישראל (כולל הצעות רכש חליפין ואג"ח מובנות) הסתכם בשנת 2019 בכ-**78.6 מיליארד שקל**, לעומת כ-66 מיליארד שקל בשנה הקודמת (ללא גיוס בחו"ל), ולעומת כ-82 מיליארד שקל בשנת השיא 2017.

הנפקות החברות גם השנה נועדו לחלקן למחזור חוב (כ-83%) וחלקן למימון הרחבת פעילות החברות (כ-17%). **פדיונות אג"ח חברות סחיר** (סקטור ריאלי וסקטור פיננסי) הסתכמו השנה בכ-**43** מיליארד שקל, לאחר פדיונות בהיקף של כ-34 וכ-44 מיליארד שקל בשנים 2018 ו-2017, בהתאמה. **בשנת 2020 צפויים הפדיונות לעלות לכ-52.5 מיליארד שקל**, כשעיקר העלייה – כ-8 מיליארד שקל באג"ח הסקטור הפיננסי.

לוח 6: גיוסים באיגרות חוב לא-ממשלתיות לפי ענפים 2017-2019 (במיליוני שקלים)

2017		2018		2019		
100%	70,492	100%	61,358	100%	72,373	אג"ח חברות *
						חלוקה לענפים:
21%	14,851	29%	18,052	44%	31,506	סקטור פיננסי:
13%	9,510	18%	11,286	31%	22,356	בנקים
5%	3,457	5%	2,860	7%	4,990	ביטוח
3%	1,884	6%	3,906	6%	4,160	שירותים פיננסיים
79%	55,641	71%	43,306	56%	40,868	סקטור ריאלי:

2017		2018		2019		
42%	29,410	45%	27,676	36%	26,033	נדל"ן
8%	5,826	11%	6,534	10%	7,082	מסחר ושירותים
8%	5,839	5%	2,934	5%	3,480	השקעות
16%	11,480	10%	5,861	3%	1,905	אנרגיה וחיפוש גז
4%	2,683	0.01%	7	2%	1,330	תעשייה
1%	403	0%	294	1%	1,039	טכנולוגיה
	-		3,516		-	רצף מוסדיים – גיוס בחו"ל
	1,514		919		2,970	אג"ח נ.ש.ר. ומימוש אופציות
	72,006		65,793		75,343	סה"כ אג"ח חברות
	3,210		2,370		3,268	אג"ח מובנה
	75,216		68,163		78,611	סה"כ גיוס באג"ח לא-ממשלתי

* כולל רצף מוסדיים בארץ.

בשנת 2019 כולל הצעות רכש חליפין באג"ח בסך כ-2.1 מיליארד שקל. בשנים 2018 ו-2017 לא כולל הצעות רכש חליפין בסך כ-1.3 וכ-6.8 מיליארד שקל, בהתאמה.

גיוסים באמצעות איגרות חוב חברות בשנת 2019 - מאפיינים עיקריים:

• **התגברות גיוסי הסקטור הפיננסי – בהמשך למגמה משנה קודמת:**

הסקטור הפיננסי גייס השנה כ-31.5 מיליארד שקל, סכום המהווה השנה כ-44% מסך הגיוס באג"ח חברות, לאחר גיוס של כ-18 וכ-15 מיליארד שקל בשנים 2018 ו-2017 בהתאמה. לעלייה בגיוסי הסקטור הפיננסי גם השנה תרמו הבנקים הגדולים שגייסו כ-22.4 מיליארד שקל בשנת 2019 לעומת כ-11.3 מיליארד שקל בשנה הקודמת. המנפיקים הבולטים השנה הם בנק מזרחי טפחות שגייס כ-6.7 מיליארד שקל (מזה כ-1.1 מיליארד שקל באג"ח COCO הכולל מנגנון למחיקת קרן), והבנקים דיסקונט שגייס כ-3.9 מיליארד שקל (מזה כ-1.2 מיליארד שקל באג"ח COCO הכולל מנגנון למחיקת קרן), פועלים שגייס כ-3.6 מיליארד שקל (מזה כ-1.1 מיליארד שקל באג"ח COCO הכולל מנגנון למחיקת קרן), ולאומי שגייס כ-3.2 מיליארד שקל (מזה כ-1.5 מיליארד שקל באג"ח COCO הכולל מנגנון להמרה למניות).

• **נמשכת הירידה בגיוסי הסקטור הריאלי – בהמשך למגמה משנה קודמת:**

הסקטור הריאלי גייס ב-2019 כ-40.9 מיליארד שקל סכום המהווה השנה כ-56% מסך הגיוס באג"ח חברות, לעומת כ-43.3 וכ-55.6 מיליארד שקל בשנים 2018 ו-2017, בהתאמה. הסכום מיועד לפירעון אג"ח סחיר ולהרחבת פעילות החברות. פידיון אג"ח סחיר של חברות הסקטור הריאלי הסתכם בכ-29 מיליארד שקל בשנת 2019 וצפוי להסתכם בכ-31 מיליארד שקל בשנת 2020.

ארבע חברות ביצעו הנפקה ראשונה בבורסה בשוק איגרות החוב, וגייסו כ-1.7 מיליארד שקל מהציבור:

○ חברת המים **מקורות** שגייסה כ-1 מיליארד שקל באמצעות שתי סדרות של אג"ח צמוד מדד, בדירוג AAA "מעלות": סדרה אחת בריבית 0.1%, מח"מ 6.5 שנים, וסדרה שניה בריבית 2.07% ומח"מ 15 שנים.

○ חברת הנדל"ן הזרה **ווסטדייל אמריקה** גייסה כ-0.5 מיליארד שקל בהנפקה של אג"ח לא צמוד **בהצעה לא-אחידה למשקיעים מוסדיים**. האג"ח הונפק בריבית של 4.8%, במח"מ 5.0 שנים ובדירוג A+ "מעלות". החברה גייסה כ-0.2 מיליארד שקל נוספים בהנפקת סדרה חדשה שניה של אג"ח שקלי – בריבית 4.35%, במח"מ 5.0 שנים ובדירוג A+ "מעלות".

○ חברת הביטוח **איילון** גייסה כ-0.1 מיליארד שקל בהנפקה של אג"ח לא צמוד, בריבית 3.18%, במח"מ 5.2 שנים, בדירוג Baa1 "מידרוג".

○ חברת האשראי החוץ בנקאי הראשונה מהמגזר הערבי **מ.ל.ר.ן פרווינקטים** גייסה כ-0.1 מיליארד שקל בהנפקה של אג"ח שקלי, בריבית 3.9%, במח"מ 1.8 שנים ובדירוג BBB+ ע"י "מעלות".

חברות הנדל"ן שנהנו בשנים האחרונות מעלויות מימון נמוכות עקב ריבית נמוכה בארץ ומשגשוג בענף, צמצמו השנה את היקף הגיוס בין היתר בהשפעת האטה בעליית מחירי השכירות לדיור וחרף עלייה בהתחלות בניה, כפי שעולה מנתוני הלמ"ס, אך הן ממשיכות להוביל ברשימת הענפים עם גיוס בסך כ-26 מיליארד שקל בשנת 2019, לאחר גיוס בהיקף של כ-28-29 מיליארד שקל בכל אחת מהשנים 2017-2018. מגייסות אלה פדו אג"ח סחיר בסך כ-13 מיליארד שקל בשנת 2019, וצפויות לפדות אג"ח סחיר בסך כ-17 מיליארד שקל בשנת 2020.

בין 57 המנפיקות מענף הנדל"ן בלטו: **קבוצת עזריאלי** שגייסה כ-4.0 מיליארד שקל, החברה הממשלתית **נמלי ישראל** שגייסה כ-1.9 מיליארד שקל, ושלוש החברות – **איירפורט סיטי**, **אלוני חץ**, ו**מליסרון** שגייסו כל אחת כ-1.3 מיליארד שקל.

אלוני חץ היא הראשונה לגייס באמצעות אג"ח משלם במניות, המאפשר לחברה לשלם את הקרן ואת הריבית באמצעות מניות החברה במקום במזומן. החברה שמניותיה כלולות במדד ת"א-35 הנפיקה באוגוסט שתי סדרות חדשות של אג"ח שקלי בסך כ-602 מיליון שקל, כאשר כ-201 מיליון שקל מתוכם בסדרה ראשונה בבורסה של אג"ח משלם במניות. לשתי הסדרות שהחברה הנפיקה מח"מ דומה של כ-7.5 שנים והן מדורגות דירוג (AA-) ע"י "מעלות", כשהאג"ח המשלם במניות נושא ריבית של 2.66%, לעומת ריבית של 2.41% באג"ח הרגיל.

החברות הזרות (מרביתן חברות נדל"ן) גייסו כ-3.8 מיליארד שקל השנה, לעומת כ-6.6 וכ-9.7 מיליארד שקל בשנים 2018 ו-2017, בהתאמה.

חברות המסחר והשירותים נמצאות זו השנה השניה במקום השני ברשימת ענפי הסקטור הריאלי עם גיוס בסך כ-7.1 מיליארד שקל – לעומת גיוס ממוצע בסך כ-6 מיליארד שקל בכל אחת משנים 2018 ו-2017. חברות אלה פדו אג"ח בסך כ-4.5 מיליארד שקל בשנת 2019, וצפויות לפדות אג"ח בסכום דומה בשנת 2020. בקרב 11 המנפיקות בלטו: חברת המים **מקורות** שגייסה כ-1 מיליארד שקל בהנפקה ראשונה של אג"ח רגיל, קמעונאית המזון **שופרסל** שגייסה כ-0.6 מיליארד שקל, וחברות הליסינג לרכב **אלדן תחבורה** ו**שלמה החזקות** שגייסו כ-0.8 וכ-0.4 מיליארד שקל, בהתאמה.

חברות ההשקעה והחזקות נמצאות במקום השלישי ברשימת ענפי הסקטור הריאלי, עם גיוס בסך כ-3.5 מיליארד שקל, לעומת גיוס בהיקף של כ-3 וכ-6 מיליארד שקל בשנים 2018 ו-2017, בהתאמה. חברות אלה פדו אג"ח סחיר בסך כ-2 מיליארד שקל בשנת 2019, וצפויות לפדות אג"ח בסך כ-1.7 מיליארד שקל בשנת 2020.

● **משקל הנפקות לציבור של אג"ח בדירוג גבוה מקבוצת A ומעלה עלה השנה והיווה כ-93% מהסכום שגויס באמצעות הנפקות של אג"ח לציבור, לעומת כ-91% וכ-82% בשנים 2018 ו-2017 בהתאמה.**

● **משקל הגיוס באמצעות אג"ח צמוד מדד מהסכום שגויס בהנפקות אג"ח לציבור עלה זו השנה השנייה ברציפות והיווה כ-52% בשנת 2019 לעומת כ-45% וכ-38% בשנים 2018 ו-2017, בהתאמה. השנה גויסו בדרך זו כ-35.6 מיליארד שקל.**

משקל הגיוס באמצעות אג"ח לא צמוד עלה מעט והיווה כ-47.6% השנה לעומת כ-47% בכל אחת מהשנים 2018-2017, וגויסו כ-32.7 מיליארד שקל. כמעט כל הסכום גויס באמצעות אג"ח בריבית קבועה - כ-1.3 מיליארד שקל מתוכם גויסו באמצעות נע"מ (ניירות ערך מסחריים), לעומת כ-0.6 מיליארד שקל במוצע בכל אחת מהשנים 2018-2017. לראשונה בבורסה חברות ממשלתיות מגייסות חוב באמצעות ני"ע מסחרי (נע"מ) – נמלי ישראל וחברת החשמל גייסו כ-0.4 וכ-0.2 מיליארד שקל, בהתאמה.

הנפקות אג"ח צמוד דולר נפסקו כמעט לחלוטין השנה ומשקלן מהסכום שגויס בהנפקות אג"ח לציבור צנח והיווה כ-0.4% בשנת 2019 לעומת כ-8% בשנה הקודמת. השנה גויסו בדרך זו כ-0.3 מיליארד שקל בלבד.

▪ **כ-3.8 מיליארד שקל גויסו באמצעות אג"ח למשקיעים מוסדיים במסגרת רצף מוסדיים**, לעומת כ-9.4 מיליארד שקל בשנה הקודמת (- לא כולל גיוס בחו"ל).

▪ **כ-2.9 מיליארד שקל גויסו באמצעות אג"ח למשקיעים מוסדיים במסגרת נ.ש.ר**, לעומת כ-0.7 מיליארד שקל בשנה הקודמת, כ-1.7 מיליארד שקל מהסכום גויס באמצעות ני"ע מסחריים.

הנפקות אג"ח מובנה:

בשנת 2019 גויסו כ-3.3 מיליארד שקל בהנפקות לציבור של איגרות חוב מובנות מגובות בפקדונות בבנקים מקומיים בהמשך לגיוס של כ-2.4 מיליארד שקל בשנת 2018. כ-3 מיליארד שקל מתוכם גויסו באג"ח שקלי, כ-0.2 מיליארד שקל גויסו באג"ח צמוד מדד, וכ-0.1 מיליארד שקל גויסו באג"ח צמוד דולר. כל איגרות החוב מדורגות טריפל A ע"י "מעלות" או "מידרוג".

המנפיקות הן: אלה פקדונות שגייסה כ-1.9 מיליארד שקל, מהם כ-1.6 מיליארד שקל באג"ח שקלי, והראל פיקדון סחיר שגייסה לראשונה כ-1.4 מיליארד שקל בסדרה של אג"ח שקלי.

קרנות סל

ברבעון האחרון של שנת 2018 בוצעה הרפורמה בשוק במסגרתה 714 תעודות סל (ETN) הפכו ל-610 קרנות סל (ETF) שנסחרות בבורסה, וזאת לאחר שחלקן אוחדו או נפדו.

בשנת 2019 הונפקו 23 קרנות סל חדשות בשווי של כ-1.1 מיליארד שקל. **10** מהקרנות הן על מדדי מניות מקומיים ובינ"ל **13** מהקרנות הן על מדדי אג"ח מקומיים ובינ"ל. בין הקרנות החדשות וקרן סל ראשונה על מדד ת"א-טכנולוגיה.

מאידך:

• **59** קרנות סל בשווי של כ-250 מיליון שקל פורקו ונמחקו מהמסחר.

• **20** קרנות סל בשווי של כ-790 מיליון שקל הפכו לקרנות נאמנות.

כיום נסחרות בבורסה 559 קרנות סל, מהן: 372 קרנות סל על מדדי מניות מקומיים ובינ"ל ו-187 קרנות סל על מדדי אג"ח מקומיים ובינ"ל, ששווין הגיע לכ-93 מיליארד שקל לקראת סוף שנת 2019.

קרנות חוץ נסחרות

במסגרת תיקון 23 לחוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994, אשר נכנס לתוקף בפברואר 2016 הסדירה הרשות לניירות ערך את שיווקן והפצתן בישראל של קרנות זרות.

קרן חוץ נסחרת הינה קרן זרה (ETF) המונפקת ע"י מנפיק בינ"ל, ורשומה למסחר בבורסה המוכרת לצורך הרישום הכפול. נכסי המעקב של קרנות חוץ נסחרות יכולים להיות מדדי מניות בינ"ל, מדדי אג"ח בינ"ל, סחורות או חוזים. המסחר בבורסה בקרנות חוץ יתקיים בימים ב'-ה', בש"ח. הכללים החלים על רישום למסחר של קרן חוץ נסחרת זהים במהותם לכללים החלים על רישום למסחר של קרן סל.

ענקית הפיננסים הבינלאומית בלאקרוק רשמה לראשונה למסחר בבורסה, באוגוסט 2019, קרנות חוץ הנסחרות במקביל גם בבורסות בעולם תחת המותג iSHARE. בסוף נובמבר נסחרו בתל-אביב 23 קרנות חוץ הנסחרות גם בחו"ל, מהן 13 קרנות על מדדי מניות בחו"ל ו-10 קרנות על מדדי אג"ח בחו"ל. שווי החזקות הציבור בבורסה בתל-אביב בקרנות אלה הסתכם בכ-230 מיליון שקל בסוף שנת 2019.

לוח 7 – א': שווי החזקות הציבור ורכישות/מכירות של קרנות סל* ע"י הציבור (במיליארדי שקלים):

מספר קרנות סל	שווי החזקות הציבור		רכישות/(מכירות) נטו	
	31.12.2018	31.12.2019		
דצמבר 2019	2019	2019	שנת 2019	
75	19.3	25.7	2.3	קרנות סל על מדדי מניות בת"א
297	40.7	38.4	-8.8	קרנות סל על מדדי מניות בחו"ל
187	26.1	28.9	0.6	קרנות סל על מדדי אג"ח** בעיקר אג"ח חברות בארץ
559	86.1	93.0	-5.9	סה"כ

* ללא קרנות חוץ.
** כולל קרנות סל על מדדי אג"ח ממשלתי בת"א ואג"ח חברות בחו"ל.

בשנת 2019 חלה עלייה של כ-6.9 מיליארד שקל בשווי קרנות הסל שבידי הציבור, כשהציבור קונה קרנות סל על מדדי מניות מקומיים ומוכר קרנות סל על מדדי מניות בחו"ל:

- שווי החזקות הציבור בקרנות סל על מדדי מניות מקומיים עלה בכ-6.4 מיליארד שקל, כאשר כ-4.1 מיליארד שקל מהעלייה נבעה מעלייה במדדי המניות, בעיקר מדדי ת"א-35, ת"א-125, ת"א-90, ות"א בנקים-5 שכ-93% מהחזקות הציבור בקרנות סל על מדדי מניות מקומיים מתרכזים בארבעת מדדים אלה. כ-2.3 מיליארד שקל מהעלייה נבעה מרכישות הציבור, מתוכם כ-1.6 מיליארד שקל רכישת קרנות סל על מדד ת"א בנקים-5.
- שווי החזקות הציבור בקרנות סל על מדדי מניות בחו"ל ירד בכ-2.3 מיליארד שקל. הירידה נבעה כולה ממכירות הציבור שהסתכמו בכ-8.8 מיליארד שקל נטו, בעוד שעלויות השערים בבורסות בחו"ל קיזזו חלק גדול מהירידה (כ-6.5 מיליארד שקל) - בעיקר מדדי S&P500 ו-NASDAQ100 שכ-43% מהחזקות הציבור בקרנות סל על מדדי מניות בחו"ל מתרכזים בשני מדדים אלה
- שווי החזקות הציבור בקרנות סל על מדדי אג"ח, בעיקר אג"ח חברות בת"א, עלה בכ-2.8 מיליארד שקל. עיקר העלייה בשווי החזקות הציבור נבעה מעליית מדדי איגרות החוב, בעיקר מדדי תל בונד-60 ותל בונד-20 ותל בונד-שקלי שכ-50% מהחזקות הציבור בקרנות סל על מדדי אג"ח מתרכזים בשלושת המדדים האלה. רכישות הציבור בקרנות אלה הסתכמו בכ-0.6 מיליארד שקל נטו.

לוח 7 - ב: יצירות/פדיונות בקרנות הנאמנות (במיליארדי שקלים):

2018	2019	
-2.2	1.6	קרנות המשקיעות במניות בתל-אביב
-15.5	11.9	קרנות המשקיעות באיגרות חוב בתל-אביב
-4.1	-1.4	קרנות שקליות
6.1	7.2	קרנות כספיות
3.8	0.6	קרנות המשקיעות בחו"ל

הציבור מעדיף השקעה פאסיבית במניות על פני השקעה אקטיבית

בשונה מהשנים האחרונות בהן הציבור העדיף השקעה אקטיבית במניות על פני השקעה פאסיבית, בשנת 2019 השקיע הציבור כ-2.3 מיליארד שקל בקרנות סל העוקבות אחר מדדי מניות בתל-אביב, גבוה מהסכום אותו השקיע בקרנות נאמנות המשקיעות במניות בתל-אביב – כ-1.6 מיליארד שקל.

הציבור רוכש קרנות נאמנות המשקיעות באג"ח וקרנות כספיות

הציבור רכש השנה קרנות נאמנות המשקיעות באיגרות חוב בתל-אביב בסך כ-11.9 מיליארד שקל, וזאת לאחר מכירות ענק בהיקף של כ-15.5 מיליארד שקל בשנת 2018,

בהשפעת הורדות הריבית ע"י בנקים מרכזיים בעולם וציפיות להורדת הריבית במשק, הציבור רוכש קרנות כספיות בסך כ-7.2 מיליארד שקל בהמשך לרכישות בסך כ-6 מיליארד שקל בשנת 2018.

מחזורי המסחר בתעודות סל/קרנות סל:

לוח 8: מחזורים יומיים (במיליוני שקלים)

2018	2019	
282	219	תעודות סל/קרנות סל בשוק המניות*
20%	17%	% ממחזור המסחר במניות
131	95	תעודות סל/קרנות סל בשוק איגרות החוב*
13%	11%	% ממחזור המסחר באג"ח לא ממשלתי

* בשנת 2018 תעודות סל וקרנות סל, לא כולל עסקאות בתעודות סל מחוץ לבורסה, שהיו חריגות בעקבות הרפורמה להפיכת תעודות הסל לקרנות סל ברבעון האחרון של השנה. בשנת 2019 – קרנות סל.

ירידה במחזורי המסחר בקרנות סל בהשפעת עלייה בהחזקות המשקיעים המוסדיים

הירידה במחזורי המסחר השנה, וזאת בשונה מהשנה הקודמת, לא לוותה בירידה בשווי החזקות הציבור. לירידה השנה תרמה עליית החזקותיהם של המשקיעים המוסדיים שהם מחזיקי טווח ארוך, מכ-43 מיליארד שקל בסוף שנת 2018 לכ-49 מיליארד שקל בסוף נובמבר 2019, כפי שעולה מנתוני בנק ישראל, וזאת במקביל למכירות ענק של קרנות סל על מדדי מניות בינלאומיים ע"י הציבור.

שוק הנגזרים

המחזור באופציות החודשיות על מדד ת"א-35 הסתכם בכ-67 אלף יחידות ביום בממוצע בשנת 2019, לעומת כ-100 אלף יחידות ביום בממוצע בשנים 2017-2018.

באופציות השבועיות על מדד ת"א-35 חלה ירידה מתונה יותר בפעילות ונסחרו כ-30 אלף יחידות ביום בממוצע בשנת 2019, נמוך בכ-14% מהמחזור בשנה הקודמת, אך דומה למחזור בשנת 2017.

מחזור המסחר באופציות הדולריות הסתכם בכ-43 אלף יחידות ביום בממוצע בשנת 2019, נמוך בכ-21% מהמחזור הממוצע בשנתיים הקודמות. יצוין כי מחזור המסחר עלה מכ-38 אלף יחידות ביום במחצית הראשונה של 2019, לכ-45 אלף יחידות ביום ברבעון השלישי ולכ-53 אלף יחידות ביום ברבעון האחרון של 2019. הירידה במחזורי המסחר במחצית הראשונה של השנה התרחשה במקביל להפסקת רכישות דולרים ע"י בנק ישראל, ואילו לעלייה במחזורי המסחר במחצית השנייה של השנה תרמו הורדות ריבית הפד.

באופציות על האירו הסתכם המחזור בכ-2,300 יחידות ביום בשנת 2019, נמוך אך במעט מהמחזור בשנת 2018. יצוין כי האירו נחלש בכ-10% לעומת השקל, וזאת בהשפעת הורדת הריבית ע"י הבנק האירופאי המרכזי ורכישת איגרות חוב ממשלתיות בסכומי ענק.

באופציות על מניות חלה עלייה בפעילות ונסחרו כ-3,100 יחידות ביום, מחזור הגבוה בכ-21% לעומת המחזור בשנת 2018. ב-24 באוקטובר החל המסחר בבורסה באופציות על מניות **בתי זיקוק לנפט (בזן)**, המצטרפות לעוד אופציות על 25 מניות, רובן כלולות במדד ת"א-35.

מילוה קצר מועד (מק"מ)

המחזור היומי במק"מ (בבורסה ומחוצה לה) הסתכם בכ-413 מיליון שקל בשנת 2019, נמוך בכ-4% בלבד מהמחזור בשנה הקודמת. בנטרול עסקאות ענק מחוץ לבורסה ע"י תושבי חוץ החל בחודש מאי 2018 – **המחזור היומי במק"מ בבורסה בלבד הסתכם בכ-290 מיליון שקל בשנת 2019 – גבוה בכ-17% מהמחזור בשנת 2018.**

שערי המק"מ נותרו השנה כמעט ללא שינוי ב-2019 שנה חמישית ברציפות, והתשואה לפדיון ירדה מעט מכ-0.4% בסוף 2018, לכ-0.2% בסוף שנת 2019.

בשנת 2019 זינקו **החזקות הציבור הישראלי והזר במק"מ** והסתכמו בכ-120 מיליארד שקל בסוף השנה, לעומת כ-106 וכ-92 מיליארד שקל בסוף שנת 2018 ושנת 2017 בהתאמה. מרבית העלייה השנה, כ-9 מיליארד שקל נבעה מרכישות הציבור הישראלי, ומקצתה מרכישות משקיעי חוץ.

בחודשים ינואר-אוקטובר 2019 רכשו משקיעי חוץ מק"מ בבורסה בתל-אביב בהיקף של כ-4.7 מיליארד שקל, לאחר רכישות בסך כ-5.3 מיליארד שקל נטו בשנת 2018.